

Öppet brev till Socialstyrelsen:

Olivia Wigzell, generaldirektör

Thomas Lindén, avdelningschef, avdelningen för kunskapsstyrning för hälso- och sjukvården

Mattias Fredricson, avdelningschef, avdelningen för utveckling av hälso- och sjukvården på systemnivå

Nationella riktlinjer för atopiskt eksem behövs omgående

Under sommaren 2023 uppdaterade Läkemedelsverket behandlingsrekommendationerna för atopisk dermatit, vanligen kallat atopiskt eksem, en kronisk inflammatorisk hudsjukdom som över en miljon personer är drabbade av i Sverige idag. De nya rekommendationerna från Läkemedelsverket är ett viktigt steg i rätt riktning för att denna drabbade patientgrupp ska få tillgång till rätt vård över hela landet, men uppdateringen har medfört många frågor från regionerna kring implementering. Rekommendationerna berör endast läkemedelsbehandlingen medan nationella riktlinjer skulle omfatta hela vårdkedjan, från utredning till uppföljning. Så, för att samla regionernas insatser och erbjuda god och jämlik vård till en miljon människor behöver Socialstyrelsen ta fram nationella riktlinjer för atopiskt eksem.

Det finns en markant skillnad i kvalitet när det gäller omhändertagandet av patienter med atopiskt eksem. Ett vanligt misstag är att sjukdomen viftas bort som en simpel hudåkomma, när det i verkligheten är en kronisk inflammatorisk hudsjukdom med en enorm påverkan på individens livskvalitet. Atopiskt eksem kan utöver hudutslag, klåda och smärta till exempel även ge sömnsvårigheter och leda till sjukskrivning, missad skoltid eller till och med sjukhusinläggning. Sjukdomen är en konstant följeslagare genom hela livet, men med rätt behandling är det möjligt att hålla den under kontroll.

Läkemedelsverkets uppdaterade behandlingsrekommendationer för atopiskt eksem – första på nästan 20 år - lyfter bland annat vikten av patientens egenvårdsförmåga samt det flertal nya systemiska läkemedelsbehandlingar som finns tillgängliga idag. Vad detta ska innebära i praktiken kan tolkas på lite olika sätt och det har väckts många frågor om hur implementeringen ska ske eller vilka betalsystem som ska användas (om insatserna ska täckas av en central budget eller inte). Här behövs en övergripande röd tråd för att skapa bästa tänkbara förutsättningar för våra 21 regioner, och besvara de frågetecken som har uppkommit i samband med Läkemedelsverkets nya rekommendationer. Om behandlingsrekommendationerna för atopiskt eksem ska implementeras på samma sätt över hela landet krävs ett helhetsgrepp och det är här behovet av nationella riktlinjer kommer in – snarast möjligt.

Atopiskt eksem innebär inte bara ett stort lidande för individen, med påverkan på både arbete, vardag och livskvalitet generellt. Det är också ett sjukdomstillstånd som kräver stora vårdresurser, både från sjukdomen i sig, men även från den samsjuklighet den medför. Personer som drabbas av atopiskt eksem får ofta även problem med till exempel astma, allergier eller rinit, och vid svårare sjukdom finns även en ökad risk för kardiovaskulära sjukdomar. Det har också en stor negativ påverkan på den psykiska hälsan (inklusive suicid), och den bristande vården gör att många drabbade hellre gömmer sig själva och sitt eksem än söker hjälp. Det är därför atopiskt eksem ofta kallas för "den gömda och glömda folksjukdomen".

Att ta fram nationella riktlinjer för atopiskt eksem är ett sätt att komplettera Läkemedelsverkets behandlingsrekommendationer och tydliggöra kunskapsbaserade vårdinstanser för att regionerna jämlikt ska kunna erbjuda rätt behandling till varje patient, och därmed också spara samhället stora kostnader.

Maria Bradley, överläkare hudkliniken, Karolinska Universitetssjukhuset

Åke Svensson, överläkare hudkliniken, Skånes Universitetssjukhus

Mikaela Odemyr, ordförande Astma- och Allergiförbundet

Sophie Vrang, ordförande Atopikerna